SV

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE

av den 20 augusti 2002

på begäran av Sveriges riksbank
över ett utkast till framställan om ändring i riksbankslagen (1988:1385) vad gäller insamling av betalningsbalansstatistik och kravet på lätt omsättningsbarhet för värdepapper som används vid penningpolitiska transaktioner

(CON/2002/21)

1. Den 3 juni 2002 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran om yttrande från Sveriges riksbank över ett utkast till framställan om ändring i riksbankslagen vad gäller insamling av betalningsbalansstatistik och kravet på lätt omsättningsbarhet för värdepapper som används vid penningpolitiska transaktioner (nedan kallat framställan).

2. ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundas på artikel 105.4 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen samt artikel 2.1 tredje och fjärde strecksatserna och artikel 2.2 i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler[1] eftersom framställan innehåller bestämmelser som rör Sveriges riksbank, insamling, sammanställning och spridning av monetär- och finansiell statistik, statistik över betalningssystemen och betalningsbalansen samt penningpolitiska instrument. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för ECB har detta yttrande antagits av ECB-rådet.

3. Vissa av de ändringar som föreslås i framställan avser en förändring av sättet att samla in uppgifter och ett förtydligande av vad som skall rapporteras till betalningsbalansstatistiken. Förslaget är delvis en följd av att det s.k. BOK-systemet - insamling av underlag för betalningsbalansstatistik genom rapportering om enskilda utlandsbetalningar via svenska banker – föreslås bli ersatt av enkäter från och med den 1 januari 2003. När det gäller insamlingen av uppgifter från enskilda uppgiftslämnare sägs det i övervägandena att det nya systemet inte innebär någon ändring av skyldigheten enligt 6 kap. 9 § andra stycket riksbankslagen att till Riksbanken lämna de uppgifter som behövs som underlag för betalningsbalansstatistiken. Det anges även att den del som berör finansmarknadsstatistiken lämnas oförändrad. ECB har ingen invändning mot att BOK-systemet ersätts av ett nytt system som bygger på enkäter.

[1] EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

4. I övervägandena anges vidare att Riksbanken i samband med bytet av insamlingssystem har beslutat att överföra viss del av det nya förfarandet till *Statistiska centralbyrån (SCB)*. I samma avsnitt anges att Riksbanken även i fortsättningen kommer att ha huvudansvaret för betalningsbalansstatistiken, innefattande publicering och tillhandahållande av statistiken, kvalitetsansvar, dokumentation samt rapportering till internationella organ. Det nya insamlingssystemet för betalningsbalansstatistiken beräknas träda i kraft den 1 januari 2003 och Riksbanken har gett SCB i uppdrag att under ett års tid ta fram delar av betalningsbalansstatistiken (tjänstehandeln, transfereringar och vissa delar av den finansiella balansen). Denna tid kan förlängas. Det framgår även av framställan att det nya systemet inte innebär någon ändring av skyldigheten för kreditinstitut och andra tredje parter enligt 6 kap. 9 § riksbankslagen att till Riksbanken lämna de uppgifter som behövs som underlag för betalningsbalansstatistiken. Enligt övervägandena innebär 6 kap. 9 § andra stycket riksbankslagen inte att Riksbanken inte skulle kunna delegera statistikinsamlingen, exempelvis till SCB, trots att uppgiftsskyldigheten sägs gälla i förhållande till Riksbanken. Enligt övervägandena innebär detta därför att ovannämnda uppgiftsskyldighet också gäller gentemot SCB. Någon lagändring på grund av att SCB skall framställa vissa delar av statistiken behövs således inte. ECB noterar efter dessa klarlägganden att det enligt framställan även i fortsättningen kommer att anges en skyldighet i 6 kap. 9 § riksbankslagen att lämna relevanta uppgifter till Riksbanken, trots att SCB samlar in uppgifterna för Riksbankens räkning.

5. ECB har inget att invända mot att framställningen av angivna delar av betalningsbalansstatistiken delvis läggs över på SCB[2] så länge Riksbanken fortfarande har kvar hela ansvaret för verksamheten och dess inriktning. ECB utgår särskilt från att Riksbanken har kvar det fulla ansvaret för metodfrågor och överföringen av relevanta uppgifter till ECB. ECB förutser att överföringen av den ovan angivna statistikverksamheten kommer att regleras i ett särskilt avtal mellan Sveriges riksbank och SCB. ECB skulle uppskatta om den gavs tillfälle att även ta del av och kommentera ett utkast till sådant avtal. Även om Sverige för närvarande är en medlemsstat med undantag och ECB:s krav i fråga om statistik över betalningsbalansen och utlandsställningen[3] endast gäller de nationella centralbankerna i Eurosystemet, verkar ECB för att icke-deltagande medlemsstater skall införa de lagbestämmelser som behövs för att följa dessa krav inför den framtida utvidgningen av euro-området. ECB söker också förmå nationella centralbanker i icke-deltagande medlemsstater att endast ingå avtal som är förenliga med dessa krav. I det sammanhanget skulle ECB vilja hänvisa bl. a. till artiklarna 9.2 och 14.3 i Stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken. Enligt de artiklarna skall ECB och de nationella centralbankerna utföra de uppgifter som har tilldelats ECBS enligt fördraget och stadgan. Detta kommer även att gälla för Sveriges riksbank när Sverige inför euron och Riksbanken blir en helt integrerad del av Eurosystemet.

---

2 Insamlingen av uppgifter om tjänstehandeln och transfereringarna, liksom vissa delar av den finansiella balansen.

3 Riktlinje ECB/2000/4 av den 11 maj 2000 om Europeiska centralbankens krav på rapportering av statistik över betalningsbalansen, likviditeten i utländsk valuta och utlandsställningen, EGT L 168, 23.6.2001, s. 25.

6. I den del framställan rör betalningsbalansens finansiella balans önskar ECB även framhålla att Riksbanken och ECB inte får nekas tillgång till enskilda uppgifter, som insamlats av SCB, på grund av sekretess eller av andra skäl. Detta är ett viktigt krav som bör gälla konsekvent, särskilt för att möjliggöra kvalitetskontroller av de uppgifter som SCB samlar in enligt det nya insamlingssystemet.

7. Förutom betalningsbalansstatistik sammanställer Riksbanken för närvarande också statistik över utlandsställningen i enlighet med rekommendationerna i IMF:s betalningsbalansmanual (BPM5). Såväl i riksbankslagen som i det aktuella förslaget till lagtext ges en rättslig grund för insamling av uppgifter som rör transaktioner av betydelse för betalningsbalansstatistiken, men ingenting nämns uttryckligen rörande utlandsställningen. De föreslagna ändringarna av riksbankslagen skulle kunna vara en möjlighet att åstadkomma klarhet i detta avseende. ECB skulle därför vilja föreslå en något annorlunda lydelse av 6 kap. 9 § andra stycket riksbankslagen[4].

8. Avsikten med den ytterligare ändring av riksbankslagen som föreslås är att slopa kravet på att värdepapper skall vara lätt omsättningsbara för att få säljas och köpas i penningpolitiskt syfte. Som anges i framställan finns det inget motsvarande likviditetskrav beträffande intradagskredit som beviljas för att främja betalningssystemets funktion eller för andra typer av penningpolitiska transaktioner. I dessa fall krävs endast att säkerheten skall vara ”betryggande”. Dessutom nämns att riksbankslagen innehåller ett likalydande likviditetskrav vid köp och försäljning av skuldebrev i valutapolitiskt syfte. Med hänsyn till att Riksbanken kan behöva sälja sina värdepapper snabbt vid valutainterventioner föreslås ingen ändring av likviditetskravet för valutatransaktioner. Enligt framställan är däremot förhållandena annorlunda när det gäller värdepapper som Riksbanken erhåller som säkerhet i händelse av motpartens fallissemang i samband med en penningpolitisk repa. I dessa fall saknas enligt framställan skäl att behålla kravet på lätt omsättningsbarhet.

9. ECB har ingen invändning mot förslaget att kravet på lätt omsättningsbarhet slopas för vissa penningpolitiska transaktioner, förutom påpekandet att även kravet på ”betryggande säkerhet” kan tolkas så att det delvis innefattar ett krav på att säkerheten skall kunna realiseras utan opåkallat dröjsmål. För de nu aktuella transaktionerna behövs, utöver kravet på betryggande säkerhet, inget uttryckligt krav i lagtexten rörande omsättningsbarheten.

---

[4] Den föreslagna bestämmelsen skulle kunna ändras enligt följande: ”Den som har utfört gränsöverskridande transaktioner och/eller hållit tillgångar och skulder med utlandsanknytning är skyldig att till Riksbanken lämna de uppgifter och visa upp de handlingar beträffande egna och för kunds räkning utförda gränsöverskridande transaktioner, hållna tillgångar och skulder med utlandsanknytning som behövs som underlag för Riksbankens betalningsbalansstatistik **och för statistik över utlandsställningen.**

10. ECB har ingen invändning mot att behöriga nationella myndigheter offentliggör detta yttrande om de så önskar.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 20 augusti 2002.

[Namnteckning]

Willem F. DUISENBERG

ECB:s ordförande